

طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی

دکتر خطیب الاسلام صدرنژاد

معاون پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی

"ن و القلم و مایسترون"

چکیده:

سیاست حوزه معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مبتنی بر فعال کردن دستگاهها و نهادهای موجود توأم با استفاده حداکثر از توان و امکانات آنها برای انجام هرچه بهتر و بیشتر فعالیتهای تحقیقاتی در سطح کل کشور می باشد. در این راستا سعی شده است حتی الامکان از ایجاد تشکیلات جدید که ممکن است ضمن افزایش بار مالی دولت به ناهماهنگی و گسیختگی بیشتر امور نیز بیانجامد، اجتناب شود. در عوض تلاش زیادی برای بهینه کردن روشهای استفاده از سرمایه های ملی و امکانات علمی کشور از طریق احیای نهادهای قانونی همچون شورای پژوهشهای علمی کشور و مرکز تحقیقات علمی کشور به منظور گسترش هرچه بیشتر تحقیقات، میذول گردید ماست. توسعه دوره های کارشناسی ارشد و دکتری در داخل کشور، برقراری ارتباط با سازمانهای دولتی و غیر دولتی برای تأمین اعتبار طرحهای تحقیقاتی به منظور حل مشکلات کشور، فراهم آوردن تسهیلات لازم برای ارتباط محققین با منابع علمی و فنی داخلی و خارجی، ایجاد هماهنگی در فعالیتهای تحقیقاتی داخلی و خارجی، به کارگیری فرصتهای مطالعاتی به منظور رشد هر چه بیشتر توان علمی و تحقیقاتی اعضای هیأت علمی، افزایش بودجه های تحقیقاتی، بازسازی و تجهیز آزمایشگاهها و کارگاههای مراکز آموزشی و تحقیقاتی، ایجاد بانک اطلاعات علمی و فنی، ایجاد شبکه سراسری اطلاع رسانی، اعمال تدابیر جدید برای تسریع در امر سفارشات کتب و نشریات و ایجاد ایستگاههای تحقیقات علمی در کشور از جمله مواردی است که در چارچوب سیاست فوق مورد توجه و دقت نظر قرار گرفته است.

ضرورت ایجاد شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی:

ایجاد شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی به عنوان یکی از سودمندترین و ضروری ترین وسائل مورد نیاز برای شروع و توسعه امر تحقیقات در کشور، در رأس برنامه های حوزه معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی قرار گرفته و جهت انجام آن اهتمام زیادی میذول گردیده است. هدف از ایجاد این شبکه تسهیل و تسریع در امر تهیه و توزیع اطلاعات علمی و فنی مورد نیاز محققین و دانش پژوهان، اتصال مراکز اطلاعاتی داخلی به منظور اشتراک مساعی در استفاده از منابع علمی و فنی موجود، و تسهیل در دستیابی به اطلاعات علمی و فنی خارج از کشور می باشد. بدیهی است تحقق این هدف، گامی اساسی در جهت رسیدن به استقلال و خودکفائی علمی، فنی و فرهنگی و طریقه ای مؤثر برای بی نیازی از صدور دانشجو و استاد به کشورهای خارج و نتیجتاً شیوه ای پسندیده برای ایجاد امکان رشد و شکوفائی مراکز علمی، فنی و فرهنگی داخل کشور می تواند به حساب آید.

نحوه ایجاد:

ضرورت استفاده از روشهای جدید و پیشرفته برای تحقق اهداف فوق

مخصوصاً به کارگیری ماشین های الکترونیکی قوی که قادر به افزایش سرعت و ظرفیت لازم برای داد و ستد اطلاعات در حد صدها میلیون برابر می باشند، برکسی پوشیده نیست. لذا شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی، به عنوان ابزار قدرتمندی متشکل از یک سری ماشینهای الکترونیکی متصل بهم، خواهد توانست اطلاعات علمی و فنی را در اسرع وقت در اختیار دانشمندان و محققان اقصی نقاط کشور قرار داده و بدین وسیله اولین و مهمترین ماده اولیه لازم برای به گردش درآمدن چرخ تحقیق و پژوهش و ایجاد هماهنگی و جلوگیری از دوباره کاری را تهیه و تقدیم جامعه علمی کشور عزیز اسلامیمان نماید. استفاده از سیستم ماشینی، این امکان را فراهم خواهد ساخت که اطلاعات موجود مرتباً تکمیل و تصحیح گردیده و به صورت مورد نیاز محققین و پژوهشگران دسته بندی، مرتب و بازنویسی شود.

وسعت عمل و میزان فراگیری

در طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی امکان بهره برداری کامل از کلیه منابع علمی، فنی و فرهنگی موجود و پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی کشور در کلیه رشته ها و زمینه ها مانند علوم پایه، فنی و مهندسی،

کشاورزی، علوم انسانی، پزشکی، هنر و معارف اسلامی در نظر گرفته شده است. کلیه مراکزی که حاوی اطلاعات علمی و فنی می باشند مانند کتابخانهها، مراکز اسناد، دانشگاهها، موسسات تحقیقاتی، مراکز نشر و دفاتر تهیه و توزیع کتب، نشریات و تجهیزات علمی و فنی زیرپوشش این طرح قرار خواهند گرفت. بدیهی است که اجرای کامل طرح مستلزم زمان، بودجه و همکاری بی دریغ همه مسئولین و دست اندرکاران بوده، نتایج حاصل از اجرای آن می تواند عاید همه نهادها و ارگانها و اقشار ملت و بلکه بنی نوع بشر شود.

به منظور تسریع در اجرای طرح و ایجاد هرچه سریعتر شبکه اطلاع رسانی، طرح کلی به چند زیر طرح و هر زیر طرح به چند مرحله تقسیم شده است. در مرحله نخست، اطلاعات چند مرکز عمده اطلاعاتی مثلا "کتابخانههای مرکزی چند دانشگاه بزرگ جمع آوری، دسته بندی و در حافظه ماشین ضبط و سپس ضمن بازبایی و بهره برداری از آن، اطلاعات تکمیلی به تدریج به آن افزوده خواهد شد. این اطلاعات در مراحل بعدی از طریق ایجاد خطوط ارتباط مستقیم به کتابخانهها و مراکز اطلاعاتی عمده کشور منتقل خواهد شد. ارتباط بین مراکز اطلاعاتی و کتابخانههای کشور، قبل از برقراری خطوط ارتباط مستقیم، به طور کتبی و از طریق پست و یا سایر روشهای موجود و متداول مانند تلکس، تلگراف و تلفن و به صورت دستی انجام می شود. برقراری ارتباط مستقیم، از طریق نصب ترمینالهای اطلاعاتی در کتابخانهها و مراکز اطلاعاتی سراسر کشور امکان دستیابی مستقیم و داد و ستد سهل و سریع اطلاعات را در آینده میسر خواهد ساخت.

شبکه حاوی کلیه اطلاعات علمی و فنی داخل کشور بوده و از طریق ارتباط و اتصال با بانکهای اطلاعات علمی بین المللی، قادر به دریافت آخرین پیشرفتهای علمی و فنی سراسر دنیا می باشد. مواردی از اطلاعات علمی و فنی داخل کشور که لازم است در شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی وارد شود به قرار زیر می باشند:

- ۱- اطلاعات مربوط به مجلات علمی و فنی داخلی و خارجی موجود در کشور.
- ۲- اطلاعات مربوط به کتب علمی موجود در کشور.

۳- نتایج تحقیقات انجام شده در داخل کشور و گزارشهای آنها.

۴- رساله های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا.

۵- اختراعات و ابتکارات.

۶- گزارشهای علمی مربوط به فرصت های مطالعاتی، دوره های کوتاه مدت، شرکت در کنفرانسها و ...

۷- طرحهای تحقیقاتی انجام شده و در دست اقدام.

۸- موضوعات تحقیقاتی مورد نیاز و طرحهایی که لازم است روی آنها کار شود.

۹- تجهیزات و وسائل تحقیقاتی و کمک آموزشی موجود در کشور.

۱۰- اطلاعات طبقه بندی شده علمی و فنی.

در مورد بند آخر لازم به تذکر است که در نحوه دسترسی به این اطلاعات می توان از سیستمهایی استفاده کرد که فقط افراد بخصوصی امکان دستیابی و بهره برداری از آنها را داشته باشند. علاوه بر موارد یاد شده، اطلاعات علمی دیگری نیز ممکن است برحسب نیاز در آینده وارد طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی گردد.

خاتمه:

بدیهی است تحقق چنین کار عظیمی در کوتاه مدت میسر نبوده و نیاز به تلاش و کوشش وسیعی از طرف کلیه دست اندرکاران و آگاهان به امور تحقیقاتی و اطلاع رسانی دارد. لذا لازم است ضمن اعلام استعانت از محضر همه مسئولین، صاحب نظران، اندیشمندان، دانش پژوهان و علاقه مندان بعرضد و تعالی امت اسلام، مراتب تشکر و قدردانی خود را نسبت به کلیه دل سوختگانی که در این راه از هیچ خدمتی دریغ نکرده و نمی کنند و همچنین کلیه همکارانی که با تحمل زحمات طاقت فرسا، طلبه تحقیق شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی را در کشور عینیت بخشیده و امید ایجاد امکان رشد و شکوفائی استعدادهای سرشار پیروان حنیف در این کشور اسلامی و بهره برداری صحیح و سریع از دستاوردهای علمی و فنی جهانی را توسط تک تک آحاد ملت بمویزه محققین و پژوهشگران فراهم می سازند، اعلام دارم.

والسلام علی عبادا... العالحن

